

Wspólnik nie zawsze ma prawo do majątku spółki **Aleksandra Clemente, [prawnik Warszawa](#), Rödl & Partner**

Uregulowany w art. 66 Kodeksu spółek handlowych sposób zakończenia działalności spółki ma zastosowanie w spółce jawnej jedynie przed jej wykreśleniem z rejestru. W przypadku zgłoszenia przez jednego z dwóch wspólników żądania przejęcia majątku spółki na podstawie art. 66 k.s.h. wnioszek o wykreślenie spółki jawnej z KRS nie powinien zostać uwzględniony.

Tak uznał Sąd Najwyższego w wyroku IV CSK 414/16 z 27 kwietnia 2017 r.

W 2005 r. W. L. i J. L. zawarli na czas nieokreślony umowę spółki jawnej. Wobec niemożności dalszej współpracy i utraty wzajemnego zaufania między wspólnikami, J. L. 11 marca 2009 r. złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy spółki jawnej. W. L. był zainteresowany kontynuacją działalności prowadzonego przedsiębiorstwa. W związku z tym wniósł pozew o przyznanie mu prawa do przejęcia majątku spółki z obowiązkiem rozliczenia się z J. L. Pozwany J. L. wniósł o oddalenie powództwa i złożył analogiczny pozew o przyznanie prawa do przejęcia majątku spółki z obowiązkiem rozliczenia się z W. L. Sąd połączył powództwa obu wspólników o przejęcie majątku spółki jawnej do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

4 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w G. przyznał powodowi W. L. prawo do przejęcia majątku spółki z obowiązkiem rozliczenia się ze wspólnikiem, zgodnie z art. 66 k.s.h.

Apelację od tego orzeczenia złożył pozwany J. L. 9 grudnia 2015 r. sąd apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił pierwotne powództwo W. L., dlatego, że w międzyczasie, tj. 24 czerwca 2014 r., spółka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego.

Od tego wyroku W. L. złożył skargę kasacyjną, którą Sąd Najwyższy oddalił. SN przyznał W.L. rację, że w razie zgłoszenia przez jednego z dwóch wspólników żądania przejęcia majątku spółki (art. 66 k.s.h.) czy też powództwa wzajemnego w takiej sytuacji, wniosek o wykreślenie spółki z KRS nie powinien być uwzględniony. Są to jednak zarzuty dotyczące innego, zakończonego postępowania sądowego, którym powód W. L. nie zapobiegł. Efektem jest prawomocne postanowienie o wykreśleniu spółki z rejestru, a sąd w procesie o przejęcie majątku spółki jest związany tamtym orzeczeniem, zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c.. Skoro spółka jawna została wykreślona z właściwego rejestru i utraciła byt prawny, odpadła możliwość zastosowania art. 66 k.sh. jako jednego ze sposobów zakończenia działalności spółki.

KOMENTARZ EKSPERTA

ALEKSANDRA CLEMENTE, PRAWNIK W WARSZAWSKIM BIURZE RÖDL & PARTNER

Należy w pełni podzielić stanowisko Sądu Najwyższego zaprezentowane w komentowanym wyroku.

Podstawy, które powodują rozwiązanie spółki jawnej, zostały enumeratywnie wymienione w art. 58 § 1 k.s.h.. Są to: przyczyny przewidziane w umowie spółki; jednomyślna uchwała wszystkich wspólników; ogłoszenie upadłości spółki; śmierć wspólnika lub ogłoszenie jego upadłości; wypowiedzenie umowy spółki przez wspólnika lub wierzyciela wspólnika; prawomocne orzeczenie sądu.

Szczególna sytuacja występuje jednak, gdy w spółce jest tylko dwóch wspólników. W takim wypadku, zgodnie z art. 66 k.s.h., jeżeli po stronie jednego z dwóch wspólników zaistnieje powód rozwiązania spółki, sąd może przyznać drugiemu wspólnikowi prawo do przejęcia majątku spółki z obowiązkiem rozliczenia się z występującym wspólnikiem. Takim powodem może być np. śmierć wspólnika lub ogłoszenie jego upadłości, wypowiedzenie umowy spółki przez wspólnika, czy nawet przyczyna przewidziana w umowie spółki. Przejęcie majątku spółki przez jednego ze wspólników powoduje, że do rozwiązania spółki jawnej dochodzi bez przeprowadzenia postępowania

likwidacyjnego. To uprawnienie do przejęcia majątku spółki wspólnik może realizować w drodze procesu prowadzonego na skutek powództwa przeciwko drugiemu wspólnikowi. Wspólnik spółki, któremu sąd przyznał prawo do przejęcia majątku spółki, wstępuje do sprawy w miejsce wykreślonej z rejestru spółki jako jej ogólny następca prawny. W tej sytuacji dochodzi do swoistego przekształcenia spółki jawnej dwuosobowej w przedsiębiorcę jednoosobowego. Takie rozwiązanie pozwala na kontynuowanie działalności prowadzonej przez przedsiębiorcę.

Sąd Najwyższy słusznie stwierdził, że w przypadku zgłoszenia przez jednego z dwóch wspólników żądania przejęcia majątku spółki na podstawie art. 66 k.s.h., nie powinien być uwzględniony wniosek o wykreślenie spółki jawnej z Krajowego Rejestru Sądowego. Do wykreślenia spółki z rejestru w związku z przyznaniem przez sąd jednemu ze wspólników jej majątku w żadnym wypadku nie może dojść przed uprawomocnieniem się wyroku przyznającego majątek spółki wspólnikowi. Jednak, jeżeli do wykreślenia prawomocnie już doszło w innym postępowaniu, sąd w procesie o przejęcie majątku spółki jest związany tym wyrokiem. Zgodnie bowiem z art. 365 § 1 k.p.c. prawomocne orzeczenie wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej.

Skoro spółka jawna została prawomocnym, konstytutywnym postanowieniem sądu wykreślona z właściwego rejestru i utraciła byt prawny, niemożliwe stało się zastosowanie art. 66 k.s.h. jako jednego ze sposobów zakończenia działalności spółki, ponieważ powinno ono poprzedzić wykreślenie spółki z rejestru. Praktyczną wskazówką wynikającą z komentowanego orzeczenia SN dla wszystkich przedsiębiorców, którzy zamierzają skorzystać z rozwiązania przewidzianego w art. 66 k.s.h., jest konieczność monitorowania stanu wszystkich innych postępowań rejestrowych dotyczących spółki, i w razie potrzeby, zapobieganie podejmowaniu przez sąd rozwiązań, które mogłyby uniemożliwić realizację uprawnień wspólnika.

Źródło: <http://www.rp.pl/Firma/307069991-Wspolnik-nie-zawsze-ma-prawo-do-majatku-spolki.html>